CONCEPCIÓ MONTALT ALFONSO, LA *TIA* CONXETA *LA PELAETA*

Concepció Montalt Alfonso va nàixer el dia 8 de desembre de 1909 al carrer del Convent, núm. 4. És la que fa quatre dels set fills que va tindre el matrimoni format per Francisco Montalt Peiró *el Pelat* i Encarnació Alonso

Va ésser batejada, amb el clàssic reculer i bolcada, a la parròquia de l'Assumpció. Van ésser padrins de pila Maria Montalt Alfonso i Francisco Sena, conegut com Quico *el Castellero*. Va començar els seus estudis als sis anys a l'escola de xiquetes que en aquell temps estava dalt de l'Ajuntament d'Alaquàs. La classe de les xiques estava composta de més de seixanta alumnes, dividides en grups de set xiquetes a càrrec de l'alumna més major del grup que donava la lliçó. Una vegada a la setmana la mestra donya Encarnació donava la lliçó. Hi va aprendre urbanisme, geografia, aritmètica, catecisme i història d'Espanya.

A Nadal, com era costum, visitava la seua padrina per besar–li la mà i rebre les estrenes, però com no hi havien diners sols rebia un grapat de castanyes, bellotes i coses típiques de menjar a Nadal. No va visitar mai el seu padrí perquè vivia a València.

Quan va tindre nou anys, sa mare la va traure de l'escola perquè havia de cuidar un germanet que acabava de nàixer. Cal dir que roman poc a casa perquè amb deu anys comença a treballar al taller del *tio* Quico *l'Ama* i Doloretes *de cal Suau* per tornejar botons de fusta entre d'altres feines. És el seu primer sou: Un quinzet al dia. Al taller de Quico *l'Ama* va treballar al voltant de dos anys.

Des de 1920 a 1923 va treballar de polimentadora de caixes de cicers, com s'anomenaven aleshores, per uns fabricants coneguts amb el nom dels *Carreters*. En aquest treball va guanyar un sou de deu quinzets i va treballar tres anys. A partir d'ença, la *tia* Conxa *la Pelaeta* va canviar de treball constantment perquè, quan s'enterava que en altre taller s'hi guanyava més diners, anava a demanar feina i després deia als amos: "Demà busqueu a una altra que jo no torne més".

Va tornar a treballar a Alaquàs a la plaça d'Espanya com a polimentadora de llits tornejats per a uns forasters que hi havia al poble. Un dels socis era conegut com a Paco *el Mut*. Hi va treballar durant quatre anys per un sou de tretze quinzets per dia. El següent lloc de treball va ésser la fàbrica de corbats de Maties

Llop al carrer del Dr. Barberà amb un sou de vint pessetes a la setmana.

A 1927 va treballar a la fàbrica de José Bendicto Salafranca al carrer de Conca. En aquesta època. els treballadors de Benedicto Salafranca estaven afiliats al sindicat de treballadors que tenia la seua seu a la plaça del Dr. Collado a València. Cal dir que pagaven una quota d'un xavo a la setmana després de cinc anys. Aquest va ésser el darrer lloc de treball que va tindre. A partir d'eixe moment va romandre a casa ajudant a sa mare en les feines domèstiques.

La *tia* Conxeta *la Pelaeta* recorda els anys de la seua joventut i les coses que estaven a l'abast de les il·lusions: Els passejos pel poble, els berenars a casa d'alguna amiga i, si era estiu, anar al camp a menjar fruita i passar la vesprada. El diumenge, el costum era passejar pel moll de l'estació d'Aldaia perquè era el lloc on es relacionaven els xics i xiques.

"A nosaltres no ens agradava molt anar a l'estació d'Aldaia. A Aldaia anàvem quan hi havia alguna festa perquè Aldaia ha tingut tota la vida la tradició de les festes de carrer.

Al meu home el vaig conéixer quan jo tenia disset anys. Conéixer–lo, el coneixia de tota la vida perquè havíem treballat junts en el taller del Llop. A més, ell era músic i en ma casa sempre ha hagut algun músic. Es pot dir que les dues famílies descendim de músics i ja se sap la vinculació que la música ha tingut al poble", manifesta la *tia* Conxeta.

Des dels disset anys, la *tia* Conxeta va festejar amb Vicent Forment Ronda *el Petit*. El *tio Petit* va treballar de peroler a ca *Morimos* fins a la seua jubilació, però a l'hora de casar–se van haver d'ajornar els projectes tan llargament planificats perquè va esclatar la guerra. El seu nuvi va ésser mobilitzat i destinat a la biblioteca de Paterna. Aleshores, ella s'hagué de guanyar la vida venent perols i cassoles junt a dues germanes del seu nuvi: Conxa i Isabel Forment. Durant molt de temps es van dedicar a recórrer els pobles de llauradors per canviar amb la gent perols i cassoles per productes del camp.

A Picanya anaven a peu per les dreceres, portant un sac penjat d'un costat amb perols i cassoles de diferents mesures.

"No volíem diners perquè el que faltava era el menjar. La cosa és que s'acordàvem a bones i sempre tornàvem carregades a casa amb farina, forment, creïlles, de tot. Ens donaven l'arrós amb la corfa i l'havíem de pelar a casa amb un picador d'arròs.

A Silla i Catarroja anàvem en el tramvia. També soliem anar a Albal per canviar–hi les cassoles per moniatos. La tornada era el més perillós perquè hi havia controls. De vegades, els milicians paraven el tramvia i ho requisaven tot", ens comenta.

Des de la porta de sa casa, al carrer del Convent, la *tia* Conxeta *la Pelaeta* va

presenciar els successos dramàtics que van ocórrer al pati del convent de les Oblates. Les imatges del Jesús de Natzaret, la Puríssima Sang i la Mare de Déu de l'Olivar van ésser cremades enmig d'una foguera. Al carrer major, els camions passaven carregats de milicians amb els fusells en alt i s'emportaven als homes del poble. Aquells primers dies hi hagué molta por i angoixa. La *tia* Conxa es va tancar a sa casa. No li abellia eixir per veure el que passava.

Durant els anys de la guerra, la gent es casava per l'estat civil. Cal dir que hi havia gent que es casava amb un rector dins de sa casa, però la *tia* Conxeta i el seu nuvi Vicent estaven decidits a esperar que passara el temps tan conflicitiu per casar–se per l'església. Després de tretze anys de festeig, es van casar el dia 31 d'agost de 1940, quan ja tenia 30 anys, a l'església de l'Assumpció d'Alaquàs. Van ésser padrins de noces Maria Montalt Alfonso i José Ronda, un oncle del nuvi. El matrimoni es va formalitzar amb el costum de l'època, és a dir l'home aportava al matrimoni la part més costosa del dot i la dona s'encarregava de la roba de la casa, amb les cortines, les flassades dels llits, cobertors, la còmoda i algun detall decoratiu. A canvi, l'home havia de dur tota la resta de cadires, llits, armaris, taules, és a dir, tot el mobiliari i estris de cuina.

El mobiliari de la *tia* Conxeta constava dels següents elements: Una taula gran del mejador, una taula petita amb pedra de marbre per a la saleta d'estar, vuit cadires altes i quatre cadires baixes totes tornejades, lavabo amb espill i perxa, bengaler per a l'entrada de casa, llits tornejats (un de matrimoni i l'altre de canonge), un armari, una cómoda, una carnera de peu amb portes, foguer de serradura, una dotzena de gots de cristall, una dotzena de plats de pedra fons, un altra de plans i un joc de café. Al rebost hi havien cassoles i perols i una gerra gran per ficar el pa.

A l'eixida de l'església, la sogra de la *tia* Conxa havia preparat una taula amb totes les classes de pastes casolanes: Rotllets d'aiguardent, magdalenes, coques fines, xocolate per sucar. A migdia el dinar: Un plat de sopa de núvia, el plat de paella i el guisat. En acabant el café i la coca casolana. El que no van poder realitzar és el viatge de noces, perquè el *tio Petit* va agafar unes febres i va romandre tres mesos al llit.

De la relació del matrimoni van nàixer quatre fills: Conxa (1941), Vicent (1942), Maria (1944) i Francisco (1946).

"Els moments més difícils van ésser els de la postguerra perquè no hi havia de res. Mancava l'oli, la carn, el sucre, faltava de tot. Ficàvem a la paella entrevill o budells greixosos d'animal per poder fregir les sardines fresques. El meu home, que sempre ha treballat de peroler a la fàbrica de *Morimos*, va passar una temporada de crisi perquè no hi havia feina i els homes cobraven nou duros de jornal per setmana. Però s'apanyàvem com podíem i anàvem avant. Per a mi, els moments més difícils van ésser quan es van emportar els meus germans al front i ens van avisar que el meu Francisco es trobava ferit en un hospital", explica la *tia* Conxeta.

El 1996 va morir el seu marit Vicent. A hores d'ara viu en companyia de la seua filla Conxa. Actualment, amb vuitanta–vuit anys, dedica tres hores diàries a llegir. De vegades, també fa feina si el seu estat de salut ho permet.

Sonia Tarín Sanchis